

de economisch adviseur van het provinciaal militair commissariaat Zeeland, dr. P. J. Bouman,

'zijn praktisch gedwongen naar de rijksbureaus te reizen om de ambtenaren ter plaatse hun wensen kenbaar te maken. Meestal hebben de lange en kostbare reizen . . . niet veel resultaat. De bezoekers moeten lang wachten of worden 'van het kastje naar de muur gestuurd', zodat zij teleurgesteld en verbitterd naar hun woonplaats terugkeren.'

Klachten waren er ook over het feit dat soms niet de urgentste bedrijven werden ingeschakeld maar dat gewiekste directeuren of bedrijfsleiders bepaalde voordelen in de wacht wisten te slepen. Dat waren allemaal nadelen die nagenoeg onvermijdelijk uit het stelsel van de strikt geleide economie voortvloeiden. Had evenwel die leiding ontbroken, dan zou zich een *free for all* hebben ontwikkeld waaruit een maatschappelijke onrust zou zijn voortgevloeid die voor de Geallieerde militaire autoriteiten onaanvaardbaar zou zijn geweest.

★

Wij zien het vooral als een grote verdienste van het College van algemene commissarissen dat het in de nauwelijks te overziene noodtoestand die zich na de bevrijding aftekende, een helder inzicht had in wat het eerste nodig was. Onmiddellijk na de oprichting kwam het college tot de conclusie dat de vervoerssector met prioriteit moest worden aangepakt. De situatie was zo, aldus het college in een terugblik,

'dat de gehele cirkelgang der [volks]huishouding zich op zeer laag niveau beweegt. Een injectie . . . onverschillig waar gegeven, zal ogenblikkelijk doorgegeven worden in de andere sectoren en de gehele cirkelgang op hoger niveau brengen. Zo zou bijv. een vermeerdering van de benzinetoewijzingen het vervoer ten goede komen; dit zou weer gunstig werken op de voorziening van de voedselvoorzieningsbedrijven met brandstoffen, wat de voedselrantsoenen zou kunnen verhogen. Dit zou weer gunstige invloed hebben op de productiviteit der mijnen en dit weer op de mogelijkheid voor transport per spoor van benzine enz. Toch is in deze keten de zwakke schakel kennelijk het vervoer. Wilde men de gehele

¹ Rapport, 11 maart 1945, van P. J. Bouman aan de militaire commissaris voor Zeeland (MG, Staf, Sectie VI, doos 11, no. 48).